

Регіональна економіка

УДК 330.322.2

Павлова Олена Миколаївна

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри аналітичної економіки та природокористування
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки*

Павлова Елена Николаевна

*доктор экономических наук, профессор,
заведующий кафедрой аналитической экономики и природопользования
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки*

Pavlova Olena

*Doctor of Economics, Professor,
Head of the Department of Analytical Economics and Environmental Management
Lesya Ukrainka Eastern European National University
ORCID: 0000-0002-8696-5641*

Павлов Костянтин Володимирович

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри аналітичної економіки та природокористування
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки*

Павлов Константин Владимирович

*доктор экономических наук, профессор,
профессор кафедры аналитической экономики и природопользования
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки*

Pavlov Konstantin

*Doctor of Economics, Professor,
Professor of the Department of Analytical Economics and Environmental Management
Lesya Ukrainka Eastern European National University
ORCID: 0000-0003-2583-9593*

Галянт Сергій Романович

*здобувач, кафедра аналітичної економіки та природокористування
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки*

Галянт Сергей Романович

*соискатель, кафедра аналитической экономики и природопользования
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки*

Haliant Serhii

*Applicant, Department of Analytical Economics and Environmental Management
Lesya Ukrainka Eastern European National University*

Новосад Оксана Володимирівна

*здобувач, кафедра аналітичної економіки та природокористування
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки*

Новосад Оксана Владимировна

*соискатель, кафедра аналитической экономики и природопользования
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки*

Novosad Oksana

*Applicant, Department of Analytical Economics and Environmental Management
Lesya Ukrainka Eastern European National University*

**ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ
ГАЗОРОЗПОДІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНУ
ИНВЕСТИЦИОННО-ИННОВАЦИОННАЯ НАПРАВЛЕННОСТЬ
ГАЗОРАСПРЕДЕЛИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ РЕГИОНА
INVESTMENT AND INNOVATION ORIENTATION OF GAS
DISTRIBUTION COMPANIES IN THE REGION**

*Анотація. Стаття присвячена розгляду необхідності впровадження
інвестиційно-інноваційних інструментів на газорозподільних
підприємствах Західного регіону. Обґрунтовано можливість використання*

публіцистичності українських та закордонних дослідників із з'ясуванням ролі та значення інновацій в регіональних господарських системах. Зроблено критичний аналіз наявних інноваційних методів, інструментів, напрямів, які застосовуються на практиці газорозподільних підприємств; узагальнено види інновацій та їх принципи; окреслено роль та значення технічних та технологічних інноваційних змін на газорозподільних підприємствах, уточнено оцінку витрат, як одного з напрямів інвестиційно-інноваційної політики, надано пропозицію дотримання ряду умов, які сприятимуть здійсненню інвестиційно-інноваційної спрямованості на підприємствах газорозподільчої сфери та відповідають ратифікованості угодам про Енергетичну співдружність ЄС.

Одержання ефективних результатів регіонального масштабу можливе за умови використання інноваційних підходів, методів та інструментів управління будь-якої мезоекономічної структури. Водночас, інноваційні методи вимагають додаткових вкладень капітальних людських та матеріальних ресурсів, з іншого боку, це є не запереченою перевагою над конкуруючими суб'єктами, котрі надають перевагу традиційним способам організаційної та управлінської діяльності.

Навіть для підприємств, які працюють на монопольно-вигідних умовах будувати свою діяльність у напрямі досягнення регіональних та стратегічних цілей отримує неабиякої актуальності в результаті освоєння нових технологій. Реформування регіональних ринків газу України за європейським зразком вимагає докорінної трансформації діючих активів від сьогоднішніх власників та орієнтується на підвищення якості та надійності послуги, прозорості конкурентних засад між конкуруючими суб'єктами та іншими учасниками ринку.

Завдяки регламентації нового закону "Про ринок природного газу" у 2015 році в правове поле України, вдалося здійснити відлік започаткованих реформ. З огляду на зазначене, важливою передумовою для успішної

реалізації проведених реформ є всебічне використання інноваційних методів та підходів, що зумовлює важливість та доцільність наукового обґрунтування нового напрямку економічного дослідження – інноваційної спрямованості газорозподільних підприємств Західного регіону України.

Ключові слова: *інновації, інвестиції, газорозподільні підприємства, енергозберігаючі технології, інвестиційний капітал.*

Анотація. *Статистическое управление просвещения необязательно принимает участие в работе по внедрению инновационных технологий в области газодобывающей промышленности. Обязательное государственное управление государственными и украинскими государственными органами здравоохранения и социальной защиты населения. Занимается критикой и анализом новых методик, инструментов, напряжений, застывших на практике в газороздодных условиях; узагальнено види інновацій таї принципи; окресленна роль та значення технічніе те технологічніе інноваційня зміню на газорозподільних підприємствах, уточнена оцінка витрат, як одного з напрямів інвестиційно-інноваційної політика, наданы пропозицій дотриманни ряд ум, які сприятимуть здійсненнит інвестиційно-інноваційної спрямованості на підприємствах газорозподільчої сфрайте то відповідають ратифікованості угод про Енергетичну співдружність ЄС.*

Внедрение эффективных результатов в области экономического и экономического развития, а также инновационных подходов, методов управления и управления народным хозяйством в Мезоэкономической структуре. Водные часы, международные методики, в которых принимают участие дети, и материальные ресурсы, и другие страны, не обращают внимания на то, что они подвергаются сомнению, а также не требуют каких-либо политических действий.

Навигация для подъёма, а также для решения проблем, связанных с монопольно-экономическим статусом страны, зависит от того, насколько сильно она нуждается в экономической и стратегической помощи, и не требует особой готовности в результате освоения новых технологий. Реформа государственной власти в Украине Украина за Днепропетровско-Украинское воеводство документо-трансформационных реформ в России, в том числе в военно-экономической и экономической, экономической и экономической сфере.

Завтраки будут утверждены в соответствии с новым законом «О рыночной газете» в 2015 году, когда в Украине будут действовать правовые рамки, что приведет к пересмотру законов. В связи с этим, важная передовая задача состоит в том, чтобы провести военно-политическую борьбу с населением, социально-экономической и экономической наукой.

Ключевые слова: *инновации, инвестирование, газодобывающие подразделения, энергетические технологии, инженерный капитал.*

Summary. *The article is devoted to consideration of necessity of introduction of investment-innovative instruments at gas-distributing enterprises of the Western region. The possibility of using the publicity of Ukrainian and foreign researchers to clarify the role and importance of innovation in regional economic systems is substantiated. A critical analysis of the available innovative methods, tools, directions that are used in the practice of gas distribution companies is made; types of innovations and their principles are summarized; the role and importance of technical and technological innovation changes in gas distribution enterprises are outlined, cost estimation is specified as one of the directions of investment and innovation policy, a proposal is made to comply with a number of conditions that will contribute to the implementation of investment and innovation orientation in the gas distribution and distribution companies EU.*

Obtaining effective results on a regional scale is possible provided that innovative approaches, methods and management tools of any mesoeconomic structure are used. At the same time, innovative methods require additional investment of capital human and material resources, on the other hand, this is not an undeniable advantage over competing entities that favor the traditional methods of organizational and management activity.

Even for companies that operate on monopoly-profitable terms, building their business towards regional and strategic goals is of great relevance as a result of the development of new technologies. Reforming Ukraine's regional gas markets in the European model requires a radical transformation of existing assets from current owners and focuses on improving the quality and reliability of the service, transparency of competition between competing entities and other market participants.

Due to the regulation of the new Law on the Gas Market in 2015 in the legal field of Ukraine, it was possible to make a reference to the initiated reforms. In view of the above, an important prerequisite for the successful implementation of the reforms is the full use of innovative methods and approaches, which determines the importance and feasibility of scientific justification for a new direction of economic research - the innovative focus of gas distribution companies in the Western region of Ukraine.

Key words: *innovations, investments, gas-distributing enterprises, energy-saving technologies, investment capital.*

Постановка проблеми. Важливість використання інноваційних результатів, як складової частини управлінсько-організаційної діяльності є загальноприйнятою та необхідною умовою стабільного розвитку підприємницьких структур. Оскільки інвестиційна політика підприємств лежить в площині інноваційної спрямованості діяльності організацій, варто відмітити необхідність застосування певної системності в цій царині.

Системність інноваційної спрямованості діяльності підприємств має бути процесом безперервного відтворення з етапністю своєї реалізації, тобто чіткістю цілей інвестування, пошуку власних та позичених джерел фінансування та із затвердженням комплексної програми інноваційного забезпечення діяльності газорозподільних підприємств на всіх етапах його функціонування.

Здійснюючи огляд наукових праць теоретиків та дослідників, котрі пов'язані з інноваціями, можемо резюмувати, що це система взаємообумовлених цілей та стратегій маркетингових науково-дослідних, виробничих, людських, кадрових, організаційних заходів, котрі забезпечують ефективність соціальних та комерційних критеріїв підприємства збільшуючи їх потенціал щодо фінансової стійкості на ринку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні, практичні та методологічні сторони інноваційного розвитку підприємств досліджено в працях таких вчених, як А. Волкова, Л. Логіненко, А. Мартинова. Чималий спектр наукової новизни опрацьовано в наукових та методологічних підходах М. Коротьою, В. Купчаком, К. Павловим, О. Павловою, С. Груб'як, С. Король. Однак, не дивлячись на достатній масив змістовного наповнення використання інноваційних підходів на газорозподільних підприємствах, слід відмітити, що результати їх дослідження не носять системний характер, а окреслені питання потребують глибшого аналізу, структурованого та практичного використання.

Формування цілей та статті (постановка завдання). На основі критичного осмислення існуючих підходів до ролі та місця інновацій підприємницьких структур, сформувані цілісне системне уявлення інноваційної спрямованості діяльності газорозподільних підприємств на засадах реформування регіональних газових ринків.

Основні завдання полягають в науково-практичному обґрунтуванні розробки та формування інноваційної спрямованості діяльності

газорозподільних підприємств із з'ясуванням соціально-економічних ефектів та визначення подальшого наукового пошуку в цій царині.

Виклад основного матеріалу. Відповідно Закону України "Про інноваційну діяльність" від 03.07.2002 року №40-IV під інноваціями слід розуміти первинні або застосовані конкурентоспроможні технології, товари та послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого виду, які чинять значний соціальний або економічний ефект.

Зазвичай під інноваціями, окрім сказаного розуміють вкладання інвестиційного капіталу в нововведення, які провокуватимуть кількісні або якісні зміни у підприємницькій діяльності.

Особливо ситуація в умовах інвестиційно-інноваційної політики регіону, склалася на газорозподільних підприємствах, які по своїй суті є підприємствами регіонального значення з правом експлуатації споруд системи газопостачання та газопроводів, яке включає транспортуючу діяльність по поставках газу споживачам області та регіону, а також здійснює технічне обслуговування систем газопостачання та діє на підставі відповідної ліцензії. Тому, формування інвестиційно-інноваційної діяльності на газорозподільних підприємствах має ряд особливостей переважно регіонального спрямування.

Серед пріоритетних напрямів впровадження інвестиційно-інноваційної діяльності слід виділити: логістичне спрямування; управління фінансовими потоками; організаційно-виробничий процес; формування системності та взаємоузгодження партнерських стосунків; регулювання газових потоків; сервісне обслуговування; матеріальну мотивацію кадрових ресурсів; управління якістю.

Щодо якості наданих послуг, то вона виступає кінцевим результатом інвестиційно-інноваційної діяльності та потребує відповідності наступним параметрам: калорійності (теплота згорання); вологості, тиску, температури,

коефіцієнту стискування, безперервності, енергоефективності, надійності та інноваційності [1].

В умовах тотальних процесів оптимізації діяльності підприємств в умовах кризових явищ, важливе значення при застосуванні інноваційних методів належить енергоефективності, що дозволить мінімізувати капітальні втрати та досягти позитивної динаміки в ретроспективному сценарії. Однак, неодмінною ознакою енергоефективності є чималий фінансовий потенціал. Для цього розробляються чималі проекти з енергозбереження, умовами яких є забезпеченість інвестиційними ресурсами. Процес, впровадження енергозберігаючих технологій та "ноу-хау" на підприємствах в умовах недостатності обігових коштів підприємства не завжди є можливістю власних коштів, а здебільшого реалізовуватиметься через різноманітні діючі фонди по енергозбереженню, визначенні вимог по наданню безпроцентного та пільгового кредитування, визнанні першочерговості інвестування особливості, застосуванні лізингових контрактів по енергозбереженню отримують фінансування через частину прибутку, котра звільнена від оподаткування в період зростаючої вартості енергоресурсів. Окрім того, результатом фінансування енергоощадних технологій може бути сприятлива кон'юнктура ринку, пільгове кредитування, податкові пільги та преміювання для суб'єктів господарювання.

За переконаннями дослідниці С. Король, серед існуючих видів інновацій на газорозподільних підприємствах, найбільша частка належить технічним та технологічним її видам, найменша іншим видам: соціальним, організаційним та екологічним. Це пов'язано з тим, що саме технологічні та технічні інновації безпосередньо впливають на кінцевого споживача, який отримує якісно та безперебійно певні газові послуги, здійснюючи витрати, які водночас є доходами газорозподільних підприємств [4].

Керуючись Законом України "Про ринок природного газу" об'єктом постійної уваги суб'єктів транспортування газу та індикатора фінансово-економічної діяльності газорозподільних підприємств є економічно-вигідне обґрунтування тарифів та дослідження витрат по транспортуванню природного газу, стосовно найближчих конкурентів. Вартість послуги ГРП обраховується згідно тарифу в розрахунку 1000 м³ охоплюючи покращення виправданих витрат, одержання прогнозованого доходу, справлення податків і інших обов'язкових платежів ліцензіата.

Узагальнюючи існуючі та відомі кваліфікаційні ознаки інновацій, їх слід структурувати за наступними видами: за терміном тривалості – довготривалі, короткотривалі, середньотривалі; за ступенем ризику – ризикові та безризикові; за ступенем витрат – окупні, неокупні; за досягненням результативності – з високою, низькою та середньою ймовірністю результату; за джерелами фінансування – фінансовані з власних, позичених та державних або спонсорських джерел; за етапами проходження – початкові, формуючі, створені, функціонуючі та завершуючі.

Для підприємств будь-якого типу є характерною взаємозалежність: чим диференційованими є інновації та вищий попит на продукти з їх використанням, тим більше інвестицій вони потребують. Для конкурентного середовища є характерною стратегія випередження конкурентів шляхом впровадження досягнень НТП. Разом з тим, для монопольних осередків інноваційна спрямованість має також важливе значення, бо дозволяє впорядкувати господарську діяльність, мінімізувати втрати, вдосконалювати надані послуги до споживацьких потреб та запитів.

За переконаннями Л. Гораль інноваційну спрямованість слід розглядати в контексті дії інвестиційно-інноваційного механізму діяльності підприємств, котрий піддається зовнішнім та внутрішнім чинникам впливу. Окрім того, відповідає встановленим принципам: орієнтація на потреби

підприємства, цілеспрямованість, комплексність, системність, ефективність, плановість, інформаційна забезпеченість, диверсифікація, перспективність, пріоритетність [2].

Газорозподільні підприємства надають газові послуги споживачам відповідно до цін, котрі затверджені Національною комісією, яка регулює сферу енергетики та комунальних послуг. Формування ціни в свою чергу відбувається через обрахунок середньозваженої ціни природного газу за розрахунковий сезон, іноді за основу береться ціна затверджена уповноваженим органом (грн/1000 м³) та в межах тарифу на транспортування природного газу суб'єктами газорозподільних підприємств за транспортування та зберігання природного газу грн/1000 м³. Тому, передусім інноваційної спрямованості потребують саме зрушення в торфоутворенні та витратній частині діяльності ГРП.

Зокрема, інвестиційно-інноваційна реформованість потребує свого втілення в основних видах витрат виробничо-господарської діяльності підприємства: витрати на транспортування газорозподільними мережами; постачальні витрати; витрати на збут скрапленого газу; інші господарські витрати.

Беручи до уваги, той факт, що очікуваний дохід підприємств закладено в тариф на послуги та залежить від інвестиційного забезпечення та надійного газопостачання обігових коштів для суб'єктів ГРП не передбачено, а це в свою чергу не дозволяє їм надійно та якісно здійснювати відтворюючі функції. Тому однією з інноваційних ознак реформування ГРП є перегляд раціональності та ефективності відносно споживача, витрат та загальної оцінки рентабельності роботи підприємства [3].

Задля ефективності здійснення інвестиційно-інноваційної діяльності газорозподільним підприємствам Західного регіону, слід дотримуватися наступних важливих умов

- вільний вибір споживача. Оскільки чинним законодавством та діючими нормативно-правовими актами (с.14, ч. 2 Закону України «Про ринок природного газу» та підпунктом 11 глави 18, XI кодексу ГТС) обмежено право постачальника щодо купівлі газу у різних постачальників в межах одного розрахункового періоду, що монополізує існуючий ринок та перешкоджає впливу інвестицій в економіку України. Водночас затверджений третій Енергетичний пакет не включає в себе подібні прояви, та навпаки дозволяє промисловим та побутовим споживачам вільно здійснювати купівлю в двох та більше постачальників за один розрахунковий період, а це дозволяє врівноважувати ціну на конкурентоспроможних засадах.

Ще одним важливим результатом вільного вибору споживача є стимулювання початкових суб'єктів - постачальників газового ринку розпочати та відтворювати свою діяльність, враховуючи те, що вони несуть високі капітальні витрати та сплату високих тарифів на транскордонних точках входу і виходу. Тому з огляду на посилення ролі вільного вибору споживачів, слід змінити вихідні положення Закону України «Про ринок природного газу» щодо розширення конкурентоспроможної сфери.

- обґрунтувати практику розрахунку тарифу на послуги по транспортуванню природного газу для точок входу та виходу з ГТС. Питання запровадження тарифікації на транспортування та розподілення природного газу є однією з вимог третього енергетичного пакету. Однак затверджені українські тарифи на ці послуги є суттєво вищими за середньоєвропейські для всіх точок. Це пояснюється бажанням регулятора енергетичних систем України амортизувати експлуатаційне використання ГТС України.

Все це впливає на збільшення витратної частини газовидобувних компаній, які в свою чергу комплексують ці втрати підвищеною ціною на газ, для кінцевих користувачів. Споживачі промислового сектору

відтворюють тягар ціни через зростання собівартості виробленої продукції, що знижує її конкурентоспроможність на міжнародних ринках та пригнічує ріст національної економіки та її експорт.

Оскільки, газорозподільні підприємства Західного регіону в основному характеризуються відсталістю та депресивною матеріально-технічною базою з нерозвиненою інфраструктурою, тому пропонується до розміру тарифу враховувати прибутковість ГРП, ринкову кон'юнктуру, конкурентоспроможність та якість наданих послуг по газопостачанню, водночас варто обмежити вплив несприятливих чинників: політичного лобіювання олігархічних інтересів; судові перегони окремих підприємницьких структур; механізми маніпуляції, котрі склалися на ринку з об'єктивних причин; деформованості інституційної незбалансованості учасників самого ринку, що обмежує конкурентоспроможність та рівноправ'я учасників ринку.

Беручи до уваги зазначене, варто зменшити тарифи на послуги по транспортуванню та розподілу регіональними мережами природного газу для внутрішніх точок входу і виходу до обґрунтованого рівня та скасувати порядок прискореної амортизації та методики розрахунку тарифів.

- адаптувати механізми процедури оплати газу до потреб українських підприємств по транспортуванню та розподілу.

На жаль, сьогоденні тенденції оплати газових ресурсів для підприємств не забезпечують швидке здійснення торгівельної діяльності та бажаного рівня інтеграції українського ринку до європейського.

Це все пояснюється тривалістю укладання контрактних відносин та відсутністю системи метінгу. Запровадження останнього дасть змогу пришвидшити договірне оформлення поставок газу, створити фондову біржу газу та здійснити позабіржову діяльність.

До переваг створення та функціонування фондової біржі газу або газового хабу в Україні слід виділити:

- підвищення ефективності функціонування ринку газу;
- формування регіональних ринків газу та їх інтеграція до Європейського Енергетичного співтовариства;
- зміцнення ринкової міцності та довіри між партнерами на ринку;
- гнучке та прозоре ціноутворення на регіональних та національних ринках газу, за рахунок співвідношення попиту та пропозиції;
- системне балансування в піковий період, яке уникатиме ризиків через неочікуваних стрибків попиту або перебоїв з постачання;
- обмеження впливу політичних спекуляцій;
- забезпечення енергетичної безпеки, що проявляється в достатньому обсязі поставок для внутрішнього використання (зберігання і імпорту поставок газу, наданих різноманітними постачальниками) [9].
- впровадити нормативно-правовий базис по функціонуванню торговельних майданчиків.

Висновки і перспективи подальших досліджень Наразі, сьогодні відсутня система моніторингу оптових та роздрібних цін на енергоносії в динаміці через відсутність організованої торговельної платформи або біржі енергоносіїв. Наявність торговельних майданчиків електронних технологій по балансуванню в динамічному просторі торговельних операцій за добу, тиждень, місяць, електронних аукціонів з розподілу потужностей міждержавних газопроводів суттєво би вплинули на формування прозорості газових систем та стали би об'єктом інвестиційно-інноваційного спрямування вітчизняних та закордонних.

Задля прозорості ціноутворення на газових ринках потрібно забезпечити осередки конкурентного середовища у вигляді торговельних майданчиків, електронних технологій, вимоги торгівлі згідно контрактів з ЄС, газові хаби, котрі за умов оптової торгівлі можуть стати джерелом поставок газу за короткостроковими контрактами.

Література

1. Алфімов Д. В. Структурно-змістовний контент поняття технології / Д. В. Алфімов. 2011. № 3 (15). URL: http://alamatex.Luguniv.Edu.ua/magazines/select_v/NN15/index.htm.]
2. Гораль Л.Т. Формування та організація механізму управління інвестиційно-інноваційною діяльністю газорозподільних підприємств: методологічний аспект / Л. Т. Гораль // Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип.9. С. 278-283.
3. Груб'як С. В. Дослідження шляхів підвищення ефективності діяльності газотранспортних підприємств / С. В. Груб'як // Вісник Мукачівського державного університету. Економіка і суспільство. 2018. № 18. С. 340-346.
4. Король С. В. Імперативи розвитку підприємств нафтогазового комплексу в Україні / С. В. Король // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. № 3(14). С. 194-198.
5. Логіненко Л.М. Теоретико-методологічні засади аналізу інновацій / Л.М. Лігоненко // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: журнал. Луцьк: Вежа Друк, 2017. № 3(11). С. 39-47.
6. Павлова О. М., Купчак В. Р., Павлов К. В., Лагодієнко В. В. Формування та регулювання регіональних енергетичних систем: теорія, методологія та практика: монографія. Луцьк : СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2019. 346 с.
7. Павлова О. М., Павлов К. В. Формування та регулювання конкурентних відносин на регіональних ринках житла України: монографія. Луцьк : видавництво «Терен», 2019. 542 с.
8. Павлова О. М., Павлов К. В., Купчак В. Р., Червоняк В. Функціонування мережі підземних газових сховищ в контексті енергетичної безпеки країни. Економічний часопис Східноєвропейського національного

університету імені Лесі Українки / уклад. Любов Григорівна Ліпич, Мирослава Богданівна Кулинич. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. №3(19). С. 105-112.

9. Реформи нафтогазового сектору України. Американська торгівельна палата в Україні. URL: http://www.chamber.ua/Content/Documents/1591602272Reforms_in_Oil_and_Gas_Sector_of_Ukraine_UA.pdf.
10. Стрішенець О. М., Павлов К. В. Особливості конкурентних відносин на регіональних ринках нерухомості // Науковий вісник ужгородського університету. Серія «Економіка». 2016. Випуск 1 (47). Том 2. С. 35-38.

References

1. Alfimov D. V. Strukturno-zmistovnyi kontent poniattia tekhnolohii / D. V. Alfimov. 2011. № 3 (15). URL: http://alamatex.Luguniv.Edu.ua/magazines/select_v/NN15/index.htm.]
2. Horal L.T. Formuvannia ta orhanizatsiia mekhanizmu upravlinnia investytsiino-innovatsiinoiu diialnistiu hazorozpodilnykh pidpriemstv: metodolohichni aspekt / L. T. Horal // Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky. 2016. Vyp.9. S. 278-283.
3. Hrub'iak S. V. Doslidzhennia shliakhiv pidvyshchennia efektyvnosti diialnosti hazotransportnykh pidpriemstv / S. V. Hrub'iak // Visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu. Ekonomika i suspilstvo. 2018. № 18. S. 340-346.
4. Korol S. V. Imperatyvy rozvytku pidpriemstv naftohazovoho kompleksu v Ukrainy / S. V. Korol // Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia. 2018. № 3(14). S. 194-198.
5. Lohinenko L.M. Teoretyko-metodolohichni zasady analizu innovatsii / L.M. Lihonenko // Ekonomichniy chasopys Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho

- universytetu imeni Lesi Ukrainky: zhurnal. Lutsk: Vezha Druk, 2017. № 3(11). S. 39-47.
6. Pavlova O. M., Kupchak V. R., Pavlov K. V., Lahodiienko V. V. Formuvannia ta rehuliuwannia rehionalnykh enerhetychnykh system: teoriia, metodolohiia ta praktyka: monohrafiia. Lutsk : SPD Hadiak Zhanna Volodymyrivna, drukarnia «Volynpolihraf», 2019. 346 s.
 7. Pavlova O. M., Pavlov K. V. Formuvannia ta rehuliuwannia konkurentnykh vidnosyn na rehionalnykh rynkakh zhytla Ukrainy: monohrafiia. Lutsk : vydavnytstvo «Teren», 2019. 542 s.
 8. Pavlova O. M., Pavlov K. V., Kupchak V. R., Chervoniak V. Funktsionuvannia merezhi pidzemnykh hazovykh skhovyshch v konteksti enerhetychnoi bezpeky krainy. Ekonomichni chasopys Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky / uklad. Liubov Hryhorivna Lipykh, Myroslava Bohdanivna Kulynych. Lutsk : Vezha-Druk, 2019. №3(19). S. 105-112.
 9. Reformy naftohazovoho sektoru Ukrainy. Amerykanska torhivna palata v Ukraini. URL:
http://www.chamber.ua/Content/Documents/1591602272Reforms_in_Oil_and_Gas_Sector_of_Ukraine_UA.pdf.
 10. Strishenets O. M., Pavlov K. V. Osoblyvosti konkurentnykh vidnosyn na rehionalnykh rynkakh nerukhomosti // Naukovyi visnyk uzhhorodskoho universytetu. Serii «Ekonomika». 2016. Vypusk 1 (47). Tom 2. S. 35-38.